

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe goed de begroting bestand is tegen financiële tegenvallers. Daartoe is inzicht nodig in de omvang van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Om inzicht te krijgen in de robuustheid van de financiële documenten van de gemeente bepaalt artikel 11 van de BBV dat in de paragraaf Weerstandsvermogen een relatie wordt gelegd tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

Algemeen

De raad van Zeewolde heeft een nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Deze is in 2014 herzien. Daarin staan de kaders waarmee in de paragraaf wordt gewerkt. Naast de toepassing van deze kaders worden de risico's (wel) jaarlijks tweemaal geactualiseerd in afstemming met het management, bestuur en raad. Tot nu zijn de risico's niet gekwantificeerd, omdat de laatste 10 jaar er vanuit de bovengenoemde risico inventarisatie weinig risico's zich daadwerkelijk hebben voorgedaan.

Het resultaat van bovengenoemde werkwijze is dat in de paragraaf wel de weerstandscapaciteit wordt berekend, maar dat de risico's alleen worden omschreven en niet worden gekwantificeerd. Met als gevolg dat deze niet kunnen worden geconfronteerd met de weerstandscapaciteit en er dus ook geen weerstandsratio wordt berekend. Strikt genomen volgt Zeewolde hiermee niet de BBV (art 11 lid 1). Zeewolde heeft de beschikking over een ruim incidenteel weerstandsvermogen. Mede omdat risico's uiteenvallen in incidentele en structurele risico's kan op deze wijze niet de juiste conclusie worden getrokken.

In 2019 wordt de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing geactualiseerd. Het doel is hiermee om een pragmatische werkwijze te creëren waarbij een goede invulling wordt gegeven aan het begrip Risicomanagement, wat tevens voldoet aan eisen vanuit de BBV. In de Programmabegroting 2020-2023 is de oude werkwijze nog toegepast.

Ratio's kengetallen

Met het vaststellen van de wijzigingen in het "Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten" (BBV) op 5 maart 2016 is het opnemen van een aantal kengetallen verplicht.

De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.

Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen	Signaleringswaarden GTK 2020 Gemeenten			Jaarstukken		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%	-52%	-47%	-51%	-14%	-19%	-43%	-65%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	< 90%	90 - 130%	> 130%	-58%	-55%	-56%	-21%	-26%	-50%	-72%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%	66%	65%	64%	64%	63%	62%	62%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%	-2%	-6%	6%	0,2%	0,5%	0,2%	0,8%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	81%	83%	70%	87%	71%	50%	32%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	98%	101%	102%	PM	PM	PM	PM

- De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de jaarrekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de jaarrekening “vastligt” door rente en aflossing. De tabel hierboven presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug).

	Categorie
Netto schuldquote	Minst risicovol
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Minst risicovol

- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen).

	Categorie
Solvabiliteit	Minst risicovol

- De indicator “structurele exploitatieruimte” geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten minus structurele lasten) zich verhoudt tot de totale gerealiseerde baten. Dit laat zien in hoeverre gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen.

	Categorie
Structurele exploitatieruimte	Minst risicovol

- Het financiële kengetal “grondexploitatie” geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht.

	Categorie
Grondexploitatie	Meest risicovol

- De indicator “belastingcapaciteit” of “woonlasten meerpersoonshuishouden” drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten.

	Categorie
Belastingcapaciteit	Neutraal

De indicatoren en normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Als een indicator matig scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. De bovenstaande indicatoren verhouden zich echter goed tot de normen. Daarnaast voldoet Zeewolde ook aan de wettelijke renterisiconorm en kasgeldlimiet voor de financiering.

Risico's in relatie tot weerstand

Voor de gemeente Zeewolde zien de risico's in relatie tot weerstand er als volgt uit:

Risico's		
	Incidenteel	Structureel
Zekere	Bedrag is niet te bepalen	Bedrag is niet te bepalen
Onzekere	Bedrag is niet te bepalen	Bedrag is niet te bepalen
Totaal		
Buffer	40.593.000	1.994.000
Verschil	40.593.000	1.994.000

Onderstaand worden de onderdelen uit deze tabel verder uitgewerkt.

Weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt het vermogen van de gemeente verstaan om risico's op te kunnen vangen.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid een sluitende begroting vast te stellen en bij de jaarrekening verantwoording af te leggen over de realisatie van de begroting. Een sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. In dat geval staat de begroting, en daarmee het beleid van de gemeente, onder druk.

Het doel van het weerstandsvermogen is om zeker te zijn dat de gemeente haar taken, ondanks tegenvallers, kan blijven uitvoeren.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen aan de ene kant de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote lasten te kunnen dekken) en aan de andere kant alle risico's waarvoor nog geen voorzieningen zijn gevormd die van betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit

Voor weerstandscapaciteit bestaat geen eensluidende definitie maar is als volgt te omschrijven. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote tegenvallers te dekken die zich voordoen.

Er is onderscheid te maken in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Structureel

	Structureel (in €)	
1	Onvoorzien Structureel	94.000
2	Onbenutte belastingcapaciteit	1.900.000
	Totaal	1.994.000

1. Onvoorzien structureel

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting een vast bedrag van € 68.000 wordt geraamd voor onvoorziene structurele uitgaven. Rekening houdend met een overlopende post van € 26.000 zal het totale budget voor de jaarschijf 2020 € 94.000 bedragen.

2. De onbenutte ruimte in de belastingcapaciteit

Wat betreft heffingen (belastingen en retributies) is de gemeente gebonden aan wettelijke regels en gestelde normen. De tarieven van retributies mogen maximaal kostendekkend zijn of de afgenomen diensten worden geleverd tegen de wettelijk genormeerde tarieven.

Als gevolg van de leeftijdsopbouw van de bevolking van onze gemeente, de omvang van de huidige begraafplaats en de vastgestelde tarieven (hoogte vergelijkbaar met omliggende gemeenten) worden de jaarlijkse vaste lasten van de begraafplaats niet gedekt door de baten.

In artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet wordt geregeld dat aan een gemeente een aanvullende uitkering kan worden verleend, indien de algemene middelen aanmerkelijk en een structureel tekort geven om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten van de gemeente zich op een redelijk peil vinden. Om te voldoen aan het redelijk peil is op basis van deze berekeningsmethode voor de OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht de vrije ruimte bepaald.

Voor 2018 is deze vrije ruimte berekend op € 1,9 miljoen.

Incidentele buffer

	Incidenteel (in €)	
3	Vrije aanwendbare deel algemene reserve	25.002.000
4	Bestemmingsreserves; Bedrijfsrisico reserve Grondbedrijf	8.588.000
5	Bestemmingsreserves	0
6	Stille reserves: (on)roerende zaken	6.900.000
6	Stille reserves: aandelenbezit	0
7	Onvoorzien Incidenteel	103.000
	Totaal	40.593.000

3. Algemene reserve, het vrij aanwendbare deel;

Bij de laatste actualisatie van de nota Reserves en Voorzieningen is het bodembedrag opnieuw vastgesteld op € 10 miljoen.

4. Bestemmingsreserve Bedrijfsrisico grondbedrijf

Voor de actualisatie van een nota MPG worden 2 verschillende risicoanalyses op de complexen uitgevoerd. Uit de risicoanalyses van de nota MPG 2018 ontstond een plafondbedrag van € 7.400.000 en een bodembedrag van € 6.600.000. Tussen de bestemmingsreserve Bedrijfsrisico Grondbedrijf en de Algemene reserve vindt een wisselwerking plaats indien eerstgenoemde lager dan het bodembedrag of hoger dan het plafondbedrag blijkt te zijn. Veiligheidshalve is besloten het plafondbedrag als richtinggevend aan te houden. Bij overschrijding van het plafond wordt het overtollige, exclusief lopende claims, overgeheveld naar de algemene reserve. Dit laatste zal plaatsvinden op basis van de werkelijke mutaties bij het opstellen van de jaarrekening.

5. Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn gevormd voor een bepaald doel. De raad heeft de bevoegdheid de bestemming te wijzigen en deze in te zetten voor het opvangen van tegenvallers. Daarmee kunnen ze geen onderdeel uitmaken van de weerstandscapaciteit en zijn daarom niet opgenomen in de tabel. Binnen de bestemmingsreserves is een reserve opgenomen voor winsten in de Grondexploitatie (stand 31 december 2018 € 17.841.000). Tussentijds genomen winsten worden binnen de gemeente Zeewolde in eerste instantie toegevoegd aan de bekleemde bestemmingsreserve “BBV-winst grondexploitaties”. Wanneer deze winsten volledig voldoen aan het voorzichtigheidsbeginsel, vindt overheveling plaats aan de reguliere bestemmingsreserve “Bedrijfsrisico grondbedrijf”. In de bovenstaande buffer is deze reserve niet meegeteld, terwijl het wel de verwachting is dat deze winsten op termijn naar de bestemmingsreserve “Bedrijfsrisico grondbedrijf” c.q. de Algemene reserve zullen vloeien en dan wel meetellen in de buffer.

6. Stille reserves: (on)roerende zaken & aandelenbezit

Stille reserves ontstaan doordat de verwachte economische waarde in het maatschappelijke verkeer afwijkt van de historische verkrijgingprijs en/of de huidige administratieve boekwaarde.

De hogere waarde dan de administratieve boekwaarde kan pas gebruikt worden als het object niet meer benodigd is voor de taakuitvoering en wordt afgestoten.

Op basis van de WOZ waarden en taxatie is er voor de onroerende en roerende goederen in gemeentelijk bezit een berekening gemaakt (peildatum 1 januari 2018) om de omvang van de stille reserve te bepalen. Het betreffen hier alleen de stille reserves van de algemene dienst.

Het waarde verschil tussen deze waardebepaling en de administratieve boekwaarden bedraagt afgerond € 23,0 miljoen.

Niet dit volledige bedrag aan stille reserves is aan te merken als weerstandscapaciteit, omdat niet alle objecten direct beschikbaar zijn om te verkopen. In de nota “Weerstandvermogen en Risicobeheersing 2015-2018”, raadsbesluit van 19 februari 2015 wordt uitgegaan van 30% van de stille reserves aan (on)roerende zaken. Onderstaand is de stand uit de Jaarstukken 2018 weergegeven:

Onderwerp	In miljoenen
Onderwijsgebouwen	11,0
Peuterspeelzalen/kinderopvang	0,6
Sport/recreatie (sportzalen en -hallen)	3,0
Overig (gemeentehuis, politiebureau)	6,6
Roerend goed (Fiets – voetveer)	0,2
Sociaal cultureel werk	1,6
Totaal	23,0
Gehanteerd 30% van totaal	6,9

Om te beschikken over betrouwbare courante informatie ten aanzien van het gebruik en inzet van de objecten, de laatst vastgestelde WOZ-waarde en de boekwaarde op de balans van dat moment, is dit gedeelte in 2018 geactualiseerd.

Een bijzondere categorie van stille reserves wordt gevormd door de deelnemingen in het aandelenbezit van ondernemingen als Vitens, Alliander en de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) e.d. Het bepalen van de omvang van de stille reserves op dit onderdeel is lastig omdat het bezit beperkt verhandelbaar is. Hierop wordt ingegaan bij de paragraaf “Verbonden Partijen”.

7. Onvoorzien Incidenteel

Uitgangspunt van het financiële beleid is dat elk jaar in de begroting per inwoner een bedrag van € 4,54 voor onvoorzien incidenteel wordt opgenomen. Voor 2020 is het geraamde bedrag € 103.000.

Risicomanagement

Het begrip risico is in het BBV omschreven als een kans op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang. Risico's kunnen economisch, politiek, juridisch of bestuurlijk van aard zijn. Het is een bekend gegeven dat de gemeente met een steeds breder scala aan risico's te maken heeft en krijgt waarover verantwoording dient te worden afgelegd. De uitdaging is om een juiste balans te vinden tussen risico's nemen en de beheersing hiervan.

Vastgestelde kaders

Omschrijving	Door	Op
Nota Reserves en Voorzieningen 2017 - 2020	Raad	29 juni 2017
Nota Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2018	Raad	23 februari 2017
Nota "Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2015 – 2018"	Raad	19 februari 2015

Risico's

Binnen de organisatie is afgesproken dat nieuwe risico's direct worden gemeld door het op te nemen in interne en bestuurlijke management rapportages. De risico's zijn ingedeeld naar vrij zekere risico's en risico's met een onzekerheidsfactor.

In deze nota is als uitgangspunt voorgesteld om voor Zeewolde uit te gaan van een weerstandsratio van 2. Bij een weerstandsratio van 2, welke door het Nederlands Adviesbureau Risicobeheersing (NAR) als uitstekend wordt gekenmerkt.

Weerstandsvermogen gemeenschappelijke regelingen waarin gemeente Zeewolde deelneemt.

De gemeente neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden. In de opgestelde voorwaarden en contracten is aangegeven of de betreffende partij een eigen weerstandsvermogen mag aanhouden en/of de eventuele exploitatietekorten direct voor rekening van de gemeente als opdrachtgever komen.

De inhoudelijke informatie van gemeenschappelijke regelingen en/of samenwerkingsverbanden treft u aan in de paragraaf Verbonden Partijen.

In de hierna opgenomen tabel is aangegeven welke GR-en / samenwerkingsverbanden wel of niet over een eigen weerstandsvermogen beschikt. Of dit weerstandsvermogen toereikend is voor de eventuele tekort(en) hangt af van de omvang.

Gemeenschappelijke regeling / samenwerkingsverband	Weerstandsvermogen
GGD Flevoland	Ja
Werkvoorzieningschap IJsselmeergroep	Ja
Flevolands Archief	Ja
Sociale Dienst Veluwerand (SDV). Met ingang van 2018 opgegaan in MIZ	Nee
Regio Noord Veluwe (RNV). Met ingang van 2018 deels opgegaan in MIZ	Ja
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Ja
Veiligheidsregio Flevoland	Ja
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)	Matig
Meerinzicht (MIZ)	Nee
Gebiedsontwikkeling Oosterwold	Nee 1)
Centrumregeling Sociaal Domein Flevoland (aankoopcentrale)	Nee 1)

1) Deze gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden hebben geen eigen begrotings- en jaarrekeningsdocument.

De financiële afwikkeling/-afrekening vindt plaats door middel van afzonderlijke facturering die verantwoord wordt op de betreffende taakvelden in de exploitatie rekening.

Zekere risico's

Onderwerp	Stand van zaken op 1 juli 2019
Gemeentelijk aandeel in het algemene ondernemingsrisico IJsselmeergroep.	
Het aandeel in het vermogen van de gemeenschappelijke regeling en het beschikbare aantal arbeidsplaatsen voor de gemeente Zeewolde is beperkt. Ongeacht welke sleutel van toepassing is, is het aandeel voor Zeewolde, relatief gezien, beperkt.	De raad van Zeewolde heeft ingestemd met het voorgelegde bedrag aan frictiekosten. De fase van daadwerkelijke uittreding is hiermee gestart.
Herverdeling Algemene uitkering	
Het Rijk heeft besloten tot een herverdeling van het Gemeentefonds. De impact is onzeker.	De ontwikkelingen worden actief gevolgd. De praktijk is dat het gemeentefonds zich regelmatig grillig ontwikkelt, wat sturing van de financiële positie bemoeilijkt.
Beheerplan wegen	
In het onderbouwende "beheerplan wegen" is voor de financiële omvang van de onderhoudsvoorziening voor rehabilitatie van de wegen 75% van de lasten meegenomen en voor groot onderhoud wegen 90%. Binnen deze collegeperiode zal onderzoek worden gedaan naar alternatief wegenonderhoud (innovatie) om de omvang aan onderhoudslasten terug te dringen.	Het beheerplan is voorzien voor de raad van februari 2020. De (extra) zomerschade 2018 wordt hierbij betrokken.
Introductie van de nieuwe omgevingswet	
Er is een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de omgevingswet. De insteek is een geleidelijke invoering. Er is in kaart gebracht welke personele en financiële inzet dit vergt. Bij de start van dit omvangrijke traject is een inschatting gemaakt die op basis van ervaring (periodiek) zal worden bijgesteld.	Uitvoering geschiedt aan de hand van het Plan van Aanpak. Sinds het voorjaar 2018 is een hulptool beschikbaar om de benodigde middelen voor de ontwikkeling en implementatie te berekenen. Deze hulptool is een aantal keren geüpdatet naar de laatste ontwikkelingen. Daarmee is bekeken of de nu reeds in de begroting opgenomen middelen toereikend zijn. De begroting wordt, waar nodig, hierop aangepast.

Samenvatting zekere risico's

Voor afhechting van de genoemde zekere risico's zijn afdoende incidentele middelen (reserves) beschikbaar.

Onzekere risico's

Onderwerp	Stand van zaken 1 juli 2019
Open-einde regelingen	
<p>Uitgaven, als gevolg van open-einde regelingen die voortvloeien uit landelijke wet- en regelgeving, brengen risico's met zich mee. Welke omvang deze risico's zullen hebben is niet eenvoudig te bepalen.</p>	<p>Indien een risico zich daadwerkelijk voordoet, wordt deze budgettair in de ramingen opgenomen. Veelal zal de actie beperkt blijven tot actieve monitoring van de risico's en waar mogelijk bijstelling van beleid.</p> <p>Het effect van de open einde regelingen is in het bijzonder voelbaar in het Sociaal Domein.</p>
Rechtmatigheid bij aanbesteden en inkoop	
<p>Aanbesteden van werken, diensten en inkoop wordt in regie uitgevoerd. Het uit te voeren proces is bekend bij de budgethouders en wordt/kan in overleg met de inkoopcoördinator worden opgezet/uitgevoerd. Als gevolg van lage inschrijvingen vergroot de kans om bij aanbesteding en inkoop tegen gerechtelijke procedures aan te lopen, ondanks het toepassen van de zorgvuldige voorwaarden en regels.</p>	<p>Gelijk aan de stand van zaken per 31 december 2018. Blijvende alertheid hierop is geboden.</p>
Voordelen bij aanbesteden van werken en diensten	
<p>Of het lage prijsniveau bij aanbesteden in de voorbije plusminus 5 jaren ook de komende jaren kan worden gerealiseerd en gehandhaafd wordt betwijfeld. De budgetten in de lopende en nieuwe begroting zijn gebaseerd op de huidige (aflopende) aanbestedingsbedragen.</p> <p>Binnen de begroting is geen budget beschikbaar voor een hoger prijsniveau uit aanbestedingen.</p>	<p>Gelijk aan de situatie van 31 december 2018. In het huidige klimaat van schaarste (met name voor werken) is dit een blijvend aandachtspunt.</p> <p>Grondbedrijf: Binnen de exploitaties van het Grondbedrijf worden de bovengenoemde ontwikkelingen opgevangen. Inzichtelijk worden deze gemaakt, jaarlijks bij een actualisatie, en tweejaarlijks een herziening.</p>
Financiën Sociaal Domein (maatwerkvoorzieningen)	
<p>Om nog meer grip op de uitvoering van het beleid te krijgen is het nodig om in een nog stabielere situatie te komen. Het uitgangspunt is budgettair neutrale uitvoering met de te ontvangen Rijksbijdrage voor dit onderdeel met daarbij de kanttekening dat er bij acute zorgbehoefte sprake is van een open-einde regeling met de daarbij behorende verplichtingen.</p>	<p>In 2018 is een nieuwe Bestemmingsreserve Transformatie Sociaal domein gevormd van € 5,5 miljoen. Deze reserve dient ter dekking van tekorten gedurende de jaren 2018 tot en met 2022. Per 31 december 2018 bedroeg het saldo € 3,3 miljoen.</p> <p>Bij de vaststelling van het transformatieplan is binnen de bestemmingsreserve Transformatie Sociaal Domein € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld voor investeringen in het "voorveld". Met het voorveld worden de partners bedoeld die voorin de zorgketen zijn gepositioneerd. Zij vormen voor de gemeente een belangrijke schakel en hebben een belangrijke invloed op of en hoe een zorgvraag de gemeente bereikt. Het uiteindelijke doel van de investering in het voorveld is dat de zorgkosten in de loop van de tijd afnemen doordat zorg niet benodigd is dan wel dat er een verschuiving optreedt van duurere vormen naar goedkopere vormen van zorg.</p> <p>In de Meicirculaire 2019 zijn compensaties opgenomen voor loon- en prijsontwikkelingen in het Sociaal Domein. Ook heeft het Rijk een compensatie gegeven voor de bovenmatige zorgkosten waarmee alle gemeenten geconfronteerd worden. Deze compensatie heeft volgens het Rijk (nog) geen structureel karakter, terwijl alom ingeschat wordt dat het onhoudbaar is voor het Rijk dat de compensatie slechts incidenteel zal zijn. Er is een richtlijn verschenen over hoe met deze extra gelden voor het Sociaal Domein omgegaan moet worden. De provinciale toezichthouders hanteren deze richtlijn op uniforme wijze. De richtlijn hebben wij toegepast waarbij voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost "Uitkomst onderzoek Jeugdzorg" is geraamd naar het niveau van 2021 (afgerond € 0,4 miljoen). Voorwaarde is dat daarnaast gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Met het door de raad vastgestelde Transformatieplan, inclusief alle daaraan verbonden acties en het instellen van de bestemmingsreserve, wordt aan deze voorwaarde voldaan.</p>

Risico's grondbedrijf	
<p>Ondanks het kwantificeren van de risico's in de Nota MPG blijft de activiteit van het exploiteren en uitgeven van (bouwrijpe) gronden een activiteit met een hoge risicofactor.</p> <p>Getracht wordt risico's zo vroeg mogelijk te herkennen en op te vangen. Er vindt periodiek overleg plaats waarin de voortgang van de exploitatieberekeningen nauwlettend wordt gevolgd. Daarnaast wordt er per kwartaal een rapportage opgesteld waarin de stand van zaken wordt weergegeven.</p> <p>Het grondbeleid van de gemeente wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.</p>	Stand van zaken onveranderd.
Precariobelasting	
<p>Bij brief van 10 februari 2016 informeert de minister van BZK de voorzitter van de 2e Kamer. Voorstel is dit onderwerp mee te nemen in de herziening/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. De tarieven van 1 januari 2016 kunnen nog 10 jaar zonder verhoging worden gehanteerd. De voorgestelde overgangsregeling is door de 2^e Kamer op 21 februari 2017 verkort met 5 jaar tot uiterlijk 1 januari 2022.</p> <p>In de MJB is in 2022 rekening gehouden met het teniet gaan van deze structurele batenbudget.</p>	De Programmabegroting 2020-2023 is structureel en reëel sluitend. Dit is inclusief het tekort als gevolg van het afschaffen van Precariobelasting. Hiermee kan dit risico voor de toekomst vervallen.
Almere Oosterwold	
<p>Oosterwold is een gezamenlijke organische gebiedsontwikkeling van Almere en Zeewolde.</p> <p>Almere fungeert hierbij als centrumgemeente en faciliteert het gebiedsteam voor de gebiedsontwikkeling. Naast de inzet van capaciteit heeft er een voorfinanciering plaatsgevonden die uiteindelijk terugbetaald wordt uit het kostenverhaal dat bij initiatieven in rekening wordt gebracht.</p> <p>Gestart is met initiatieven op het grondgebied van de gemeente Almere. Inmiddels zijn dit ruim 300 woningen en de animo is nog steeds groot. Dit betekent, dat in 2017 gestart kon worden met de eerste terugbetaling van het voorgeschoten bedrag. Vanaf 2018 wordt jaarlijks een terugbetaling voorzien. Evaluatie van dit project zal in 2019 plaatsvinden.</p> <p>Bij de evaluatie zal worden beoordeeld of de terugontvangen bedragen structureel mogen worden ingeboekt.</p>	Stand van zaken onveranderd.
Informatieveiligheid en privacy gevoelige gegevens, automatisering en digitalisering	Zie hiervoor hoofdstuk 3.5 Bedrijfsvoering waar hier verder op wordt ingegaan.
Horsterwold (Bosruiterweg) bezwaar tegen niet permanent wonen	
<p>De gemeente Zeewolde heeft in 2010 een fors aantal claims ontvangen van de eigenaren van woningen op het recreatieterrein Horsterwold (Bosruiterweg). Hierover is in de jaarrekening van 2010 ook al gerapporteerd. De claims zijn gericht tegen het handelen van de gemeente Zeewolde, waarbij het permanent wonen op voornoemd recreatieterrein wordt tegengegaan. De eigenaren beroepen zich op bepalingen in de koopovereenkomst en stellen dat de gemeente met het handhavingsbeleid inbreuk maakt op hun vermogensrecht als gevolg waarvan schade zou worden ondervonden. De claims zijn bedoeld om de verjaring van de rechtsvordering (schade uit onrechtmatige daad) te stuiten en zijn nog niet verder onderbouwd. Aan de indieners van de claims – onder voorbehoud van alle rechten en wesen – gevraagd om met een nadere onderbouwing en motivering te komen. Die onderbouwing is niet ontvangen.</p> <p>Eind 2015 / begin 2016 heeft een aantal eigenaren deze claims herhaald om de verjaring van hun (vermeende/veronderstelde) vorderingen weer te stuiten.</p>	In 2018 is de gemeente begonnen met het opleggen van dwangsommen bij huizen waar permanente bewoning of verhuur is geconstateerd. Stand van zaken onveranderd.

<p>Op deze claims is door de gemeente Zeewolde inhoudelijk gereageerd zonder dat daarbij aansprakelijkheid is erkend.</p> <p>Medio 2017 heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren Horsterwold de gemeente een brief geschreven, waarin de gemeente gevraagd wordt de opvatting te delen dat de eigenaren van de recreatiewoningen deze woningen semi-permanent mogen bewonen op dit park op grond van bovenbedoelde koopovereenkomst. De gemeente Zeewolde moet hierop nog inhoudelijk reageren. Indien de opvatting niet door de gemeente Zeewolde gedeeld wordt, heeft de advocaat van de Vereniging van Eigenaren Horsterwold een civiele procedure aangekondigd.</p> <p>In de bestuursrechtelijke procedures is die koopovereenkomst ook ingeroepen. In die procedures is de gemeente in het gelijk gesteld.</p>	
NV Huisvuilcentrale (HVC) Alkmaar	
<p>Bij raadsbesluit van 27 juni 1996 is de gemeente aandeelhouder geworden in genoemde NV met een bijzondere status. Het zijn zgn. aandelen A waarbij de aandeelhouders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de onder deze status vallende gegarandeerde geldleningen. Door de HVC wordt gewerkt aan de financiële herstructurering om het risico voor de aandeelhouders te verlagen.</p> <p>De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit dat er in 2024 de keuze mogelijkheid is om te financieren zonder gemeentegarantie.</p>	<p>Het jaarrekeningresultaat van de voorbije jaren van de HVC laat zien dat het beleid geëffectueerd wordt. De HVC ligt op koers om haar doel, financiering zonder gemeentegarantie in 2024, te halen.</p>
Vennootschapsbelastingplicht (VPB)	
<p>Met ingang van 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht ingevoerd voor lagere overheden. Voor de gemeente Zeewolde is op dit moment alleen de exploitatie van grond vennootschapsbelastingplichtig. De hiervoor ontwikkelde berekeningssystematiek, gerelateerd aan verhouding vreemd vermogen/eigen vermogen, is voor de gemeente Zeewolde niet hanteerbaar. De gemeente Zeewolde heeft geen externe leningen aangetrokken waardoor in het raadsbesluit van december 2016 is besloten een afwijkend standpunt in te nemen.</p> <p>In het voorjaar van 2017 is getracht afstemming met de Belastingdienst te zoeken over dit standpunt. Er is echter door hen aangegeven dat zij nog geen afspraken willen maken met individuele gemeenten. De kans is daarom aanwezig dat het gehanteerde standpunt (deels) moet worden herzien.</p> <p>Hierbij moet worden aangegeven dat het bedrag aan te betalen vennootschapsbelasting in mindering wordt gebracht van de winst van de grondexploitaties. Het heeft zodoende primair geen effect op de reguliere begroting. Wel in de hoogte van het uiteindelijke resultaat van de grondexploitaties inclusief toevoeging aan de Algemene Reserve.</p> <p>Behoudens de uitkomsten uit het overleg met de Belastingdienst, behoort en is dit "risico" (afdracht van een deel van het positieve resultaat) onderdeel van het reguliere financiële proces.</p>	<p>Stand van zaken onveranderd.</p>
Wet Markt & Overheid	
<p>1. Een belanghebbende heeft beroep aangetekend tegen het gemeentelijk besluit om de exploitatie van de Aanloophaven als activiteit in het algemeen belang aan te wijzen. De Wet Markt en Overheid is dan niet van toepassing. De rechtbank heeft de ondernemer in het gelijk gesteld, omdat het besluit onvoldoende gemotiveerd zou zijn. Dit heeft als gevolg dat de raad van de gemeente Zeewolde een nieuw besluit moet nemen. Dit besluit wordt momenteel voorbereid. Tegen die uitspraak is door het gemeentebestuur hoger beroep aangetekend bij het College van het beroep voor het bedrijfsleven (omdat het</p>	<p>Stand van zaken onveranderd.</p>

<p>hoger beroep de werking van de uitspraak van de rechtbank niet schorst, moet er tevens een nieuw besluit genomen worden).</p> <p>2. Tevens heeft diezelfde belanghebbende (ondernemer) een civiele procedure gestart, waarbij hij een schadevergoeding vordert. De ondernemer is van mening dat de gemeente Zeewolde een te laag (niet kostendekkend) tarief vraagt voor het innemen van een ligplaats aan de Aanloophaven. Tevens beweert deze dat de gemeente een te laag tarief in rekening brengt voor het gebruik van de haventjes in de Blauwe Diamant. De ondernemer stelt dat de gemeente in strijd met de Wet Markt en Overheid handelt en daarom aansprakelijk is voor het door hem beweerde omzetverlies. Deze stelling wordt door de gemeente (door onze gemeentelijke huisadvocaat) bestreden. Een eerdere voorlopige voorziening hieromtrent is afgewezen. Hierbij eiste de ondernemer onder meer sluiting van de haventjes in de Blauwe Diamant.</p>	
Sportcomplex 't Baken	
<p>Om de komende jaren op een veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze dit complex beschikbaar te hebben en te houden voor zwemmen, zwemles en zaalsporten zullen de nodige onderhoudswerkzaamheden/-investeringen moeten plaatsvinden.</p>	<p>In mei 2019 heeft de raad positief besloten over de nieuwbouw/renovatie van het sportcomplex 't Baken. Vanaf dit moment is overgegaan naar de realisatiefase. Hiermee kan dit risico voor de toekomst vervallen.</p>
Maatschappelijk vastgoed	
	<p>Een aantal jaar geleden is gestart om beheer, onderhoud en inzet (vraag en aanbod) van gebouwen op een andere wijze vorm te geven. In de vorm van maatschappelijk vastgoed is gekozen om een splitsing te maken tussen beheer, onderhoud en inzet aanbod (belegd bij de afdeling Ruimte) en inzet van gebouwen (vraag) belegd bij met name de afdeling Samenleving.</p> <p>Risico wat zich de komende jaren steeds meer zal gaan manifesteren is hoe om te gaan met gebouwen die door gemaakte keuzen vanuit het maatschappelijk vastgoed hun functie verloren hebben en niet meer duurzaam ingezet kunnen worden.</p> <p>De lasten die deze panden met zich mee brengen zullen blijven drukken op de gemeentelijke begroting.</p> <p>Dit vraagstuk maakt dat er op de kortere termijn aanvullend beleid voor maatschappelijk vastgoed uitgewerkt zal moeten worden. Naar verwachting zal dit ultimo 2020 gerealiseerd zijn.</p>
Bijdrage aan Meerinzicht	<p>Citaat uit Jaarstukken 2018: "Meerinzicht heeft geconstateerd dat een aantal cliënten Jeugdhulp in de loop van het jaar verhuisd is naar gemeenten buiten deze regio. Op basis van het Woonplaatsbeginsel zullen deze cliënten overgedragen worden aan die gemeenten en de ten onrechte betaalde kosten zullen teruggevorderd worden en hiervoor heeft Meerinzicht een vordering van € 665.031,11 opgenomen. Het is nog onzeker of deze vorderingen door de betreffende gemeenten worden geaccepteerd." Indien deze posten niet door de gemeenten geaccepteerd worden, kan dit in 2019 voor Zeewolde tot een hogere bijdrage aan Meerinzicht leiden.</p> <p>Stand van zaken onveranderd.</p>
Bijdragen aan verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen)	<p>Dit risico is tweeledig. Enerzijds is aan gemeenschappelijke regelingen onlosmakelijk het risico verbonden dat bij kostenstijgingen bij de gemeenschappelijke regelingen de bijdrage van de gemeente Zeewolde stijgt voor haar aandeel.</p> <p>Anderzijds leert de ervaring dat door het verstrijken van de tijd regelmatig een herbeoordeling van een eerder afgesproken kostenverdeelstelsel plaatsvindt. Het financiële effect voor de gemeente Zeewolde kan hierbij</p>

	zowel positief als negatief uitvallen, afhankelijk van de gekozen aanpassing van de verdeelsleutel.
BTW exploitatie sportaccommodaties	Met ingang van 2019 is de btw op de investeringen en exploitatiekosten van de sportaccommodaties niet langer terug te vorderen en is geen btw over de inkomsten verschuldigd. Dit is voor de gemeente financieel nadelig. De begroting is hierop aangepast. Om dit nadeel te compenseren is met ingang van 2019 door het Rijk een specifieke uitkering in het leven geroepen. De uitkering is echter voor alle gemeenten gezamenlijk gemaximeerd. Bij een tekort worden de gemeenten procentueel gekort. Mogelijk is het bedrag van de aanvragen hoger dan het gemaximeerde bedrag. Over het mogelijke nadeel voor de gemeenten vindt nog landelijk overleg plaats. Vooral nog is in de begroting uitgegaan van een vergoeding van 100% voor het BTW nadeel.
Stikstofbesluit (Programma Aanpak Stikstof)	Medio 2019 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan dat de Nederlandse wetgeving op het gebied van natuurbescherming niet voldoet aan de Europese richtlijnen. Onduidelijkheid is wat de exacte gevolgen hiervan zijn. Mogelijk heeft deze uitspraak effect op het tempo van woningbouw in Zeewolde.
PFAS-houdende grond	PFAS (Poly- en perfluoralkstoffen) is een verzamelnaam voor een aantal chemische stoffen die moeilijk afbreekbaar zijn. De verwachting is dat gronden in Zeewolde geen ontoelaatbare hoeveelheden bevat. Dit moet echter aangetoond/vastgelegd worden. Aanpassing van de Bodemkwaliteitskaart is nodig, wat tijd kost. Mogelijk heeft dit gevolgen voor het tempo van woningbouw binnen Zeewolde.

Samenvatting onzekere risico's

De uitvoering van het Sociaal domein is (financieel) het belangrijkste aandachtspunt. Voor de dekking van de tekorten heeft de gemeenteraad een bestemmingsreserve Transformatie Sociaal domein ingesteld. Het Transformatieplan Sociaal Domein is erop gericht om de komende jaren de lasten en baten rondom het Sociaal domein in evenwicht te krijgen. Voor de afhechting van de overige onzekere risico's zijn afdoende incidentele middelen (reserves) beschikbaar.